

จุดนิตินี้ : จากประสบการณ์ของการใช้บังคับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ได้ตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๔๐ นั้น ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาท่านเห็นว่ามีประเด็นหรือหลักการส่วนใดของกฎหมายในแต่ละฉบับดังกล่าวที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองของไทย

นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

อดีตรองประธานคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญ และประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีการเลือกตั้ง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เมื่อวันอังคารที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ณ อาคารรัฐสภา ๓ ชั้น ๓ โดย กองบรรณาธิการ

น.ต. ประสงค์ : การที่จะตอบคำถามประเด็นนี้ เราต้องย้อนกลับไปพิจารณาว่าเพราะเหตุใดจึงต้องมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีเจตนารมณ์อันเป็นสาระสำคัญแตกต่างไปจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อย่างไรบ้าง และความแตกต่างในสาระสำคัญดังกล่าวนั้นได้นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีการเลือกตั้ง ทั้ง ๓ ฉบับอย่างไร

เมื่อเราได้พิจารณาโดยภาพรวมแล้วก็จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ ซึ่งกล่าวกันว่าเป็น "รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน" นั้นถึงแม้จะมีการบัญญัติหรือกำหนดหลักการที่สำคัญ ๆ สำหรับแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่ได้เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีตก่อน ปี ๒๕๕๐ หรือถึงแม้ว่าจะได้มีการบัญญัติหลักการรองรับเกี่ยวกับในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเอาไว้จำนวนมากมายอย่างที่ไม่เคยมีปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับใดในอดีตมาก่อนก็ตาม จนกระทั่งมีผู้กล่าวกันโดยทั่วไปว่าเป็น "รัฐธรรมนูญฉบับที่ดีที่สุดในโลก" ก็ตาม

ผลปรากฏว่าหลักการหรือบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ ที่เกี่ยวกับกระบวนการคัดสรรบุคคลเพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมืองและเข้ามาใช้อำนาจรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าสู่อำนาจทางนิติบัญญัติหรืออำนาจทางบริหารตรงจุดนี้ยังถือว่าเป็นจุดอ่อนหรือจุดด้อยของรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ โดยรวมถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทั้ง ๓ ฉบับ ซึ่งได้ตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ ด้วยและจุดอ่อนตรงนี้เองทำให้นักการเมืองหรือผู้ที่ต้องการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองสามารถนำเอาไปใช้เพื่อ

แต่หากพิจารณาลงไปรายละเอียดและนำประสบการณ์ในการใช้บังคับรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ มาประกอบการพิจารณาด้วยแล้วจะเห็นได้ว่าตลอดระยะเวลา ๙ ปีที่ผ่านมา

เป็นประโยชน์ส่วนตนได้มาก เช่น การเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถควมรวบรวมพรรคการเมืองในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎรได้

หรือการบัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนอันเป็นฐานที่มาเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น จนก่อให้เกิดการผูกขาดอำนาจรัฐ โดยเฉพาะอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร

ที่ก่อให้เกิดการผูกขาดอำนาจรัฐ การใช้อำนาจรัฐอย่างไม่เป็นธรรม การดำเนินการทางการเมืองที่ขาดความโปร่งใส ขาดคุณธรรม และจริยธรรม และระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่ล้มเหลว จุดนี้คือที่มาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช ๒๕๕๐

ดังนั้น เมื่อเราพิจารณาเห็นแล้วว่า กระบวนการคัดสรรบุคคลเพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ ยังมีจุดอ่อนอยู่มาก เราจึงต้องมาพิจารณาต่อไปว่าสมควรที่จะมีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการคัดสรรบุคคลเพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมืองนี้อย่างไร

จากปัญหาหลัก ๆ เหล่านี้จึงได้นำมาสู่ความต้องการหรือแนวความคิดที่จะ "ปฏิรูปการเมือง" อีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ โดยพยายามที่จะหาทางแก้ไขปัญหาที่เคยเกิดขึ้นจากการบังคับใช้รัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐

และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีการเลือกตั้งทั้ง ๓ ฉบับ โดยมีการเพิ่มเติมหลักการใหม่ ๆ ที่มีความแตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ทั้ง ๓ ฉบับ ดังกล่าวที่ได้ตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ โดยเฉพาะหลักการที่ต้องการทำให้มาตรการหรือกระบวนการคัดสรรบุคคลที่จะเข้าสู่อำนาจทางการเมืองมีความโปร่งใสและมีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น โดยมีนัยสำคัญเพื่อให้สามารถคัดกรองบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและมีคุณภาพ

ให้ได้มีโอกาสเข้ามาทำหน้าที่ทางการเมืองได้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถที่จะป้องกันหรือสกัดกั้นมิให้นักการเมืองแบบเก่า ๆ กลับเข้ามาสู่อำนาจทางการเมืองได้อีก

จุ ล น ติ : ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีการเลือกตั้งทั้ง ๓ ฉบับ อันได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ นั้น ได้มีเจตนารมณ์สำคัญหรือได้วางกลไกหลักเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการเลือกตั้งหรือที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งระบบการเมืองการปกครองของไทยเอาไว้ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐

น.ต. ประสงค์ : จากปัญหาที่ได้กล่าวแล้วในเบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนการคัดสรรบุคคลเพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมืองโดยการ

เลือกตั้งนั้น ทางคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ก็ได้พิจารณาเห็นว่าปัญหาดังกล่าวนั้นได้เกี่ยวข้องกับบุคคลอย่างน้อย ๓ ฝ่าย ได้แก่ นักการเมือง พรรคการเมือง และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ โดยคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญนั้นได้พิจารณากฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องของแต่ละฝ่ายว่าสมควรที่จะมีการปรับปรุงแก้ไขในแต่ละเรื่องอย่างไรบ้าง ในที่นี้จะขอแยกเป็นประเด็น ๆ ตามลำดับ ดังนี้

๑. นักการเมือง

๑.๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ได้มีการเปลี่ยนแปลง

หลักการในหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นในด้านของจำนวนและที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กล่าวคือ รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ได้ลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากเดิมจำนวน ๕๐๐ คน เป็น จำนวน ๔๘๐ คน เพื่อให้การประชุมและการดำเนินการของสภาผู้แทนราษฎรมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากภาระหน้าที่หลักในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ และทำให้สัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อประชาชนมีจำนวนอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งจำนวนดังกล่าวนี้มีใช้ว่าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเป็นผู้พิจารณาโดยกำหนดขึ้นเองโดยลำพัง แต่จำนวนดังกล่าวนี้ได้มาจากการเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามภูมิภาคต่าง ๆ โดยคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๔๘๐ คนนี้ ได้แบ่งออกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน จำนวน ๘๐ คน

โดยรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ได้กำหนดหลักการใหม่หรือกลไกที่มีความสำคัญคือ หลักการเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ซึ่งได้นำมาใช้แทนระบบบัญชีรายชื่อหรือระบบ Party List ตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ เนื่องจากเห็นว่าระบบ Party List แบบเดิมนั้น รายชื่อในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจะเป็นใครก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นคนในพื้นที่หรือกลุ่มจังหวัด ไม่มีการยึดโยงหรือใกล้ชิดกับประชาชนแต่อย่างใด ซึ่งกรณีรูปแบบเช่นนี้จะถือว่าเป็นผู้แทนปวงชนได้อย่างไร ในเมื่อไม่เคยสัมผัสกับพื้นที่หรือประชาชนในพื้นที่จังหวัดหรือภูมิภาคไม่เคยรู้จักเลย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ นี้ โดยหลักการแล้วจะมีลักษณะเช่นเดียวกันกับหลักการของระบบ Party List หรือหลักการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ เพียงแต่ว่าระบบสัดส่วนตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ นี้ มีการจัดแบ่งพื้นที่ประเทศออกเป็น ๘ กลุ่ม

ระบบ Party List แบบเดิมนั้น รายชื่อในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจะเป็นใครก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นคนในพื้นที่หรือกลุ่มจังหวัด ไม่มีการยึดโยงหรือใกล้ชิดกับประชาชนแต่อย่างใด ซึ่งกรณีรูปแบบเช่นนี้จะถือว่าเป็นผู้แทนปวงชนได้อย่างไร ในเมื่อไม่เคยสัมผัสกับพื้นที่หรือประชาชนในพื้นที่จังหวัดหรือภูมิภาคไม่เคยรู้จักเลย

จังหวัด และให้แต่ละกลุ่มจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งและมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตเลือกตั้งละ ๑๐ คน ซึ่งวิธีการเช่นนี้น่าจะเป็นวิธีการที่จะทำให้ประชาชนมีทางเลือกหรือเพิ่มช่องทางในการติดต่อหรือประสานงานกับตัวแทนของเขาได้มากขึ้น กล่าวคือ ประชาชนสามารถติดต่อหรือประสานงานกับผู้แทนของเขาได้ทั้ง ๒ ทางระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนด้วยเหตุผลต่างก็เป็นผู้แทนซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่และประชาชนต่างรู้จักเป็นอย่างดี

นอกจากนี้แล้ว รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังได้ปรับปรุงแก้ไขหลักเกี่ยวกับวิธีการในการนับคะแนนใหม่ โดยเฉพาะในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งให้เสร็จสิ้นแล้วประกาศผลการนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งนั้น โดยต้องกระทำโดยเปิดเผยและรายงานผลการนับคะแนนต่อคณะกรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งโดยเร็ว ซึ่งวิธีการเช่นนี้สามารถป้องกันปัญหาการทุจริตการ

เลือกตั้งในขั้นตอนระหว่างการขนส่งหีบบัตรเลือกตั้งไปยังคณะกรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้

๑.๒ สมาชิกวุฒิสภา

ในเรื่องเกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภานั้น ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาใหม่ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น ได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จำนวน ๒๐๐ คน ซึ่งการเลือกตั้งโดยตรงดังกล่าวทำให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาหรือมาจากฐานคะแนนเสียงเดียวกันกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำให้วุฒิสภาไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ในการตรวจสอบหรือถ่วงดุลอำนาจกับสภาผู้แทนราษฎรได้และอย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ โดยมีสาเหตุสำคัญคือในขั้นตอนหรือวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนนั้นเป็นการเปิดช่องว่างให้พรรคการเมืองหรือฝ่ายการเมืองสามารถเข้าไปก้าวกายหรือแทรกแซงได้ง่าย

ดังนั้น รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ

การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงได้กำหนดให้มีวุฒิสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๒ ประเภท ได้แก่ สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งจำนวน ๗๖ คน (จังหวัดละ ๑ คน) โดยไม่คำนึงถึงจำนวนประชากรในแต่ละจังหวัดว่าจะมีจำนวนเท่าใด กล่าวคือ จำนวนประชากรในแต่ละจังหวัดจะมีจำนวนมากหรือน้อยแค่ไหนเพียงใดก็สามารถที่จะมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาประเภทนี้ได้เพียง ๑ คน เท่ากันทุกจังหวัด และอีกประเภทหนึ่งมาจากการสรรหาจำนวน ๗๔ คน โดยสมาชิกวุฒิสภาประเภทซึ่งมาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ ๑ คน นั้นมีหลักการเช่นเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๔๐ เพียงแต่รัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ มีการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภาให้มีความเข้มข้นมากขึ้นกว่าเดิม ในส่วนของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาจำนวน ๗๔ คนนั้น รัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาคณะหนึ่งมีจำนวน ๗ คน อันประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่ง

ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาอบหมาย จำนวน ๑ คน และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมอบหมาย จำนวน ๑ คน เป็นกรรมการซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาตามหลักการของรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ นี้มีความเห็นว่า จะสามารถทำให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพด้านต่าง ๆ หรือได้สมาชิกวุฒิสภาที่มีความหลากหลายทั้งในฐานะผู้แทนจังหวัดและในฐานะผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ตามกลุ่มสาขาอาชีพมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

๒. พรรคการเมือง

ในส่วนของพรรคการเมืองนั้น ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นของพรรคการเมืองส่วนใหญ่ก็คือ พรรคการเมืองมีการบริหารจัดการภายในพรรคที่ยังขาดความเป็นประชาธิปไตย ดังนั้น ตามรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงได้กำหนดหลักการใหม่ ๆ อันจะส่งเสริมให้การบริหารจัดการภายในพรรคการเมืองมีความเป็นประชาธิปไตยและมีความเป็นสถาบันมากยิ่งขึ้น การจัดตั้งพรรคการเมืองก็สามารถกระทำได้ง่าย โดยผู้มีสัญชาติไทยมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์

และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มีจำนวนตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไปก็อาจรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองได้โดยดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการจัดตั้งพรรคการเมืองจะสามารถกระทำได้ง่ายก็ตาม ในทางกลับกันพรรคการเมืองก็สามารถถูกยุบได้ง่ายเช่นเดียวกัน เช่น หากปรากฏว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและการกระทำดังกล่าวปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็นหรือปล่อยปละละเลยหรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองนั้นได้

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการบริจาคแก่พรรคการเมืองใหม่ โดยกำหนดให้การบริจาคแก่พรรคการเมืองตั้งแต่

๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป ต้องมีการเปิดเผยชื่อผู้บริจาคต่อสาธารณชนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และห้ามมิให้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลบริจาคให้แก่พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเกินกว่า ๑๐ ล้านบาทต่อปีด้วย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันกลุ่มทุนเข้ามาครอบงำและอยู่เบื้องหลังพรรคการเมืองจนทำให้การบริหารจัดการของพรรคการเมืองไม่มีความเป็นประชาธิปไตยดังที่ได้กล่าวแล้วในเบื้องต้น นอกจากนี้ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดในพรรคการเมืองหรือครอบงำจนทำให้พรรคการเมืองเสมือนเป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น

๓. คณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ นั้น ในหลักการโดยทั่วไปแล้วยังคงสาระสำคัญ ๆ เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ได้ตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๔๐ เช่น จำนวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีจำนวน ๕ คน หรือในเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น แต่หลักการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมก็มีหลายเรื่องด้วยกัน ทั้งนี้ เป็นหลักการที่ได้บัญญัติเพื่อให้มีความสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ

ปี ๒๕๕๐ โดยขอแยกเป็นประเด็น ๆ ดังนี้

๑) การสรรหากรรมการการเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ ได้มีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งเดิมคณะกรรมการสรรหาฯ มีจำนวน ๑๐ คน ซึ่งประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๔ คน ผู้แทนพรรคการเมืองจากพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคละ ๑ คน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๔ คน เป็นกรรมการ แต่ตามรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ ฉบับนี้ได้กำหนดให้คณะกรรมการสรรหา ก.ก.ต. มีจำนวน ๗ คน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือก จำนวน ๑ คน และบุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดคัดเลือก จำนวน ๑ คน เป็นกรรมการ

อนึ่ง นอกจากจำนวนและองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งจะมีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ยังได้มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่ด้วย ซึ่งจาก

เดิมเป็นการสรรหาเพื่อเสนอรายชื่อบุคคลเพื่อ "ให้วุฒิสภามีอำนาจคัดเลือก" มาเป็นการสรรหาให้ได้จำนวนที่จะพึงมีแล้ว "เสนอให้วุฒิสภาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ" เท่านั้น

๒) อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งกรณีที่จะสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (การให้ใบเหลือง - ใบแดง) ใหม่ โดยกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้แต่เฉพาะกรณีก่อนจะประกาศผลการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ถ้าหากเป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว อำนาจในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งดังกล่าวจะเป็นอำนาจของศาลฎีกา

นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีอำนาจในการออกระเบียบหรือประกาศเพื่อกำหนดเกี่ยวกับวิธีการในการหาเสียงเลือกตั้งว่ากรณีใดที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถกระทำได้หรือกระทำไม่ได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการตีความว่าการกระทำใดขัดต่อกฎหมายหรือไม่

๓) **มติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง**

เดิมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้กำหนดว่าการลงมติในการประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ใช้คะแนนเสียงข้างมาก เว้นแต่การลงมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้ "ให้ใช้คะแนนเสียงเอกฉันท์" ได้แก่

(๑) การดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งที่ใช้วิธีการแบ่งเขตเลือกตั้ง และจัดให้มีบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(๒) การสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

(๓) การสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใด หน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๔) การประกาศผลการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ

แต่พระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดหลักการในกรณีดังกล่าวนี้ใหม่โดยกำหนดว่า การลงมติในการประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ใช้คะแนนเสียงข้างมาก เว้นแต่ การลงมติวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้ใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๔ ใน ๕ ของจำนวนกรรมการการเลือกตั้งที่มาประชุม

จุดนิติ : บทสรุปส่งท้าย และข้อเสนอแนะเพื่อเชิญชวนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย อันประกอบด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการร่วมรณรงค์ เพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก ซึ่งจะมีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ นี้ รวมทั้งการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรก ในอนาคตอันใกล้นี้ ให้เป็นไปตามหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

น.ต. ประสงค์ : โดยภาพรวมแล้วรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ทั้ง ๓ ฉบับดังกล่าว

หากท่านต้องการเห็นประเทศไทยเดินหน้าไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ท่านก็ต้องเลือกสิ่งที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับบ้านเมือง อย่าได้เห็นแก่่อามิสสินจ้าง ผลประโยชน์ หรืออิทธิพลไม่ว่าในรูปแบบใด

มีเจตนารมณ์สำคัญเพื่อปฏิรูปการเมืองในระบบประชาธิปไตยให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น กล่าวคือ ต้องการทำให้การเมืองมีความโปร่งใสมากขึ้น มีคุณธรรมและจริยธรรมมากขึ้น และการลดการผูกขาดอำนาจรัฐ ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้มีหมวด ๑๓ จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ หมวด ๘ การเงิน การคลัง และงบประมาณ ตลอดจนหมวด ๖ รัฐสภา ก็ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องควมรวบรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำมิได้โดยเด็ดขาดเอาไว้อย่างชัดเจนซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ ไม่เคยมีมาก่อน

ประการสำคัญสิ่งที่ยากจะขอให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักอยู่เสมอว่าการปกครองในระบบประชาธิปไตยของประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาและอยู่ในสภาพที่ล้มลุกคลุกคลานมาโดยตลอดระยะเวลา ๗๕ ปีที่ผ่านมา และสาเหตุที่ล้มลุกคลุกคลานมาโดยตลอดนั้นก็เพราะผู้ใช้อำนาจรัฐหรืออำนาจในการบริหารประเทศซึ่งได้อำนาจมาจาก

กระบวนการทางการเมืองหรือได้อำนาจมาจากประชาชนแล้วมาใช้อำนาจดังกล่าวนั้นอย่างบิดเบือนเพื่อประโยชน์ของตนและพวกพ้อง

ดังนั้น หากท่านต้องการเห็นประเทศไทยเดินหน้าไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ท่านก็ต้องเลือกสิ่งที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับบ้านเมือง อย่าได้เห็นแก่่อามิสสินจ้าง ผลประโยชน์หรืออิทธิพลไม่ว่าในรูปแบบใด เพราะมีฉะนั้นแล้วการเมืองการปกครองของประเทศไทยคงจะย้อนกลับไปสู่รูปแบบเก่า ๆ ดังเช่นที่ผ่านมา และโดยตัวของท่านเองก็จะมีส่วนที่จะทำให้การเมืองการปกครองของประเทศไทยไม่มีความเจริญก้าวหน้าหรือพัฒนาไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น จึงใคร่ขอให้ทุกท่านตระหนักอยู่เสมอว่าการเลือกตั้งในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ นี้ ท่านกำลังจะนำพาประเทศไทยไปสู่อนาคตที่ดีกว่า หรือไม่ ก็อยู่ที่ท่าน ทั้งนี้ เพราะท่านทั้งหลายต่างก็เป็นผู้ที่กำหนดชะตากรรมของท่านเองในฐานะที่ท่านเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริงซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดของประเทศ **๑**

นายตำรวจคนหนึ่งเคยเล่าว่าในการเสด็จออกเยี่ยมราษฎรอำเภอ
ไกล ๆ ที่กั้นคานั้น บางครั้งกำนันก็อยากจะกราบทูตด้วยราชาศัพท์
แต่อันที่จริงนั้นไม่ต้องก็ได้ มิได้ทรงเห็นเป็นเรื่องสำคัญ เพราะทรงถือว่า
ความจริงรักภักดีและความเคารพในหัวใจนั้น สำคัญยิ่งกว่าราชาศัพท์
แต่ถึงกระนั้น กำนันบางคนก็ยังอยากจะกราบทูตให้ถูกต้องตามแบบแผน
อุทิศส่าหรีไปซ้อมมาเสียหลายวัน ท่องจำมาจนขึ้นใจ แต่พอเสด็จมาถึงเข้า
จริงๆ ท่านกำนันก็สั่นเทิ้มด้วยฤทธิประหม่า รายงานตัวออกไปว่า

"ขอเดชะ ข้าพระพุทธเจ้า ทรงพระนามว่า..."

"เราพวกเดียวกันนะ..." รับสั่งอย่างพ้อพูดกับลูก

ท่านกำนันเห็นว่าทรงพระเมตตาเช่นนั้น ก็เลยเปลี่ยนใจ
มากราบทูตด้วยภาษาธรรมดา

(วิลาศ มณีวัต, พระราชนิพนธ์จากวังสราญจิตรฯ และปกิณกะคดีของวิลาศ มณีวัต.

(พิมพ์ครั้งที่ ๒) กรุงเทพฯ : วลี ศรีเอชนัน, ๒๕๔๘, น. ๑๘-๑๙.)

จุดนิตินี้ : จากประสบการณ์ของการใช้
 บังคับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
 ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑
 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
 พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราช
 บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
 เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก
 วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ได้ตราขึ้นตาม
 รัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๔๐ นั้น ตลอดระยะเวลา
 ที่ผ่านมาท่านเห็นว่ามีประเด็นหรือหลักการ
 ส่วนใดของกฎหมายในแต่ละฉบับดังกล่าว
 ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนา
 ระบบการเมืองการปกครองของไทย

รองศาสตราจารย์ วิชัยสาร ต้นไชย

รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐธรรมนูญ, กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ และ
 กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเฉพาะ
 ที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีการเลือกตั้ง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เมื่อวันพุธที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ณ สถาบันพระปกเกล้า

โดย กองบรรณาธิการ

รศ.วิชัยสารฯ : สำหรับในประเด็นนี้
 หากพิจารณาถึงหลักการและจากประสบการณ์
 ในการใช้บังคับพระราชบัญญัติประกอบ
 รัฐธรรมนูญฯ ทั้ง ๓ ฉบับ ดังกล่าว ที่ได้ตรา
 ขึ้นตามรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๔๐ นั้น โดย

ความเห็นส่วนตัวแล้ว ผมมีความเห็นว่า
 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ
 ทั้ง ๓ ฉบับ ในทางปฏิบัติไม่ได้มีปัญหาใน
 การใช้บังคับมากนัก หากจะมีปัญหาอยู่บ้าง
 อันเป็นปัญหาหลัก ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ

รวมต่อระบบการเมืองการปกครองของประเทศไทยโดยภาพรวมก็ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับระบบโครงสร้างหรือที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบของพรรคการเมืองต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง ซึ่งปัญหาในแต่ละประเด็นเหล่านี้ได้นำมาสู่การปรับปรุงแก้ไขและการเพิ่มเติมหลักการใหม่ ๆ เอาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ นั้น ได้มีเจตนารมณ์สำคัญหรือได้วางกลไกหลักเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการเลือกตั้งหรือที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งระบบการเมืองการปกครองของไทยเอาไว้ อย่างไรก็ตาม ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐

จุดนิตินิติ : ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีการเลือกตั้งทั้ง ๓ ฉบับ อันได้แก่ พระราชบัญญัติ

รศ.วุฒิสาร : จากประเด็นปัญหาที่ได้กล่าวแล้วในเบื้องต้นนั้น ในชั้นการพิจารณากร่างรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ของคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ก็ได้มีการหยิบยกประเด็นปัญหาดังกล่าวขึ้นมา

พิจารณา ซึ่งผมขอแยกเป็นประเด็นตามลำดับ
ดังนี้

๑. ปัญหาเกี่ยวกับระบบโครงสร้างหรือ ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ สมาชิกวุฒิสภา

นั้น ๆ มีความรู้จักและเป็นที่ยอมรับนับถือ
ประชาชนก็จะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่ง
เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเป็นบุคคลที่
มีความใกล้ชิดกับประชาชนในแต่ละภาคหรือ
กลุ่มจังหวัดเป็นอย่างดีอีกด้วย

หลักการใหม่หรือกลไกที่มีความสำคัญ
ซึ่งรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ ได้มีการกำหนด
ไว้ คือ หลักการเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรแบบสัดส่วน ซึ่งได้นำมาใช้แทนระบบ
บัญชีรายชื่อตามรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๔๐ ซึ่ง
ผมมีความเห็นว่า หลักการใหม่นี้มีความ
น่าสนใจโดยเฉพาะในอนาคตข้างหน้า กล่าวคือ
หากได้พิจารณาถึงเจตนารมณ์เกี่ยวกับที่มา
ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนตาม
รัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ แล้ว จะเห็นได้ว่าแบบ
สัดส่วนนี้จะทำให้มีการกระจายตัวบุคคลตาม
บัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น และ
เป็นบุคคลที่ประชาชนในแต่ละกลุ่มจังหวัด

และในอนาคตข้างหน้าหากระบบ
สัดส่วนนี้ยังคงมีอยู่ต่อไปจะทำให้พรรคการเมือง
มีความพิถีพิถันหรือละเอียดรอบคอบในการ
คัดสรรผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบสัดส่วนมาก
ยิ่งขึ้น สาขาของแต่ละพรรคการเมืองมีความ
จำเป็นที่จะต้องไปค้นหาคนเด่น คนดัง คนเก่ง
หรือคนดี ซึ่งมีชื่อเสียงเกียรติคุณภายในกลุ่ม
จังหวัดนั้น ๆ มาเป็นสมาชิกพรรคของตน

นอกจากนี้แล้วสำหรับพรรคการเมือง
หรือกลุ่มบุคคลซึ่งมีความต้องการที่จะนำเสนอ
นโยบายบางเรื่องที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น
นโยบายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ นโยบาย
เกี่ยวกับชาวเขาหรือชนกลุ่มน้อย เป็นต้น

ก็สามารถที่จะรวมกลุ่มกันภายในพื้นที่หรือกลุ่มจังหวัดนั้น ๆ แล้วดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองหรือแสดงความจำนงเข้าสังกัดพรรคการเมืองเพื่อนำเสนอนโยบายของตนได้ ทั้งนี้ เพราะวาระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ นี้ จะทำให้พรรคการเมืองขนาดเล็กมีโอกาสได้รับการเลือกตั้งได้มากขึ้นเพราะไม่มีกำหนดเกณฑ์คะแนนเสียงขั้นต่ำของบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่จะถือว่าได้รับเลือกตั้งเอาไว้ กล่าวคือ ไม่ได้กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำว่า

การจำกัดอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และทำให้การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่จะถือว่ามีผู้ใดในบัญชีรายชื่อนั้นได้รับเลือกตั้งจะต้องได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ของจำนวนคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศ ดังนั้น ระบบสัดส่วนตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ นี้จะทำให้พรรคการเมืองขนาดเล็กมีโอกาสได้รับการเลือกตั้งและมีตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่ในสภาได้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

๒. ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

โดยขอแยกพิจารณาเป็นประเด็น ดังนี้

๒.๑ ปัญหาเกี่ยวกับองค์อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เนื่องจากตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ที่ได้ถูกยกเลิกไปนั้นได้มีการบัญญัติหลักการโดยกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือสามารถที่จะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้ ทั้งนี้ โดยให้มีอำนาจตั้งแต่การสืบสวน สอบสวน สั่งการ จนถึงการใช้ขาดตัดสินคดี

ซึ่งประเด็นเหล่านี้รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ได้มีการบัญญัติหลักการใหม่ ๆ เพิ่ม

เดิมโดยจำกัดอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง โดยจำกัดอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้มีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้ก็แต่เฉพาะกรณีก่อนจะประกาศผลการเลือกตั้งเท่านั้น และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีนี้ให้เป็นที่สุด แต่ถ้าหากเป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว และเห็นว่าควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพียงทำการสอบสวนข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัยสั่งการต่อไปเท่านั้น

สำหรับในกรณีของการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีอำนาจเช่นเดียวกัน แต่การยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัยนั้นให้ยื่นต่อศาลอุทธรณ์แทน และคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด

ซึ่งการจำกัดอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และทำให้การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะต่อประชาชนและไม่เป็น

การใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดเสียทีเดียว

๒.๒ ปัญหาเกี่ยวกับองค์ประชุมและมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

กรณีปัญหาเกี่ยวกับองค์ประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้นเดิมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๘ วรรคหนึ่งได้กำหนดว่าต้องมีกรรมการการเลือกตั้งมาประชุมไม่น้อยกว่า ๔ ใน ๕ ของจำนวนกรรมการการเลือกตั้งทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ซึ่งจากการบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านมานั้นได้เกิดปัญหาจากกรณีที่มีกรรมการการเลือกตั้งลาออกจากตำแหน่งจนเหลือกรรมการการเลือกตั้งเพียง ๓ คน และทำให้เกิดปัญหาว่าการประชุมของกรรมการการเลือกตั้งที่เหลืออยู่ จำนวน ๒ คน นั้นจะถือว่าครบองค์ประชุมหรือไม่ ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ได้มีการแก้ไขปัญหากลับเกี่ยวกับองค์ประชุมให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดว่าการประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมีกรรมการการเลือกตั้งมาประชุมไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่มีอยู่แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๓ คน จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในส่วนกรณีปัญหาเกี่ยวกับมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น เดิมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๘ วรรคสอง ได้กำหนดว่า การลงมติในการประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ใช้คะแนนเสียงข้างมาก โดยให้กรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่งมีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด เว้นแต่การลงมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๑๐ (๕) (๖) (๗) และ (๘) ให้ใช้คะแนนเสียงเอกฉันท์

ซึ่งบทบัญญัติมาตราดังกล่าวนี้ โดยเฉพาะเกี่ยวกับคะแนนเสียงเอกฉันท์นั้น ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กล่าวคือ การที่กฎหมายกำหนดว่าต้องใช้คะแนนเสียงเอกฉันท์นั้น ทำให้มีลักษณะหรือผลกลายเป็นว่าการลงมติของกรรมการการเลือกตั้งนั้นเสียงของกรรมการ ๑ คน สามารถที่จะชนะกรรมการ ๔ คน ได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘ วรรคสอง ได้แก้ไขปัญหานี้โดยเปลี่ยนจากมติเอกฉันท์เป็นคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๔ ใน ๕ แทน กล่าวคือ กำหนด

ว่า การลงมติในการประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ใช้คะแนนเสียงข้างมาก เว้นแต่การลงมติวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง ให้ใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๔ ใน ๕ ของจำนวนกรรมการการเลือกตั้งที่มาประชุม โดยประธานในที่ประชุมและกรรมการการเลือกตั้งที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติ และให้กรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่งมีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ในกรณีที่ใช้คะแนนเสียงข้างมากถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

๒.๓ ปัญหาเกี่ยวกับที่มาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ ได้มีการเปลี่ยนกระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญอื่น ๆ จากเดิมที่เป็นการสรรหาเพื่อเสนอรายชื่อบุคคลเพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาคัดเลือกมาเป็นการสรรหาให้ได้จำนวนที่จะพึงมีแล้วเสนอให้วุฒิสภาให้ความเห็นชอบเท่านั้น และในกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบในรายชื่อใดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้ส่งรายชื่อนั้นกลับไปยังคณะกรรมการสรรหาเพื่อให้ดำเนินการสรรหาใหม่ และหากคณะกรรมการการสรรหาไม่เห็นด้วยกับวุฒิสภาและ

มีมติยืนยันตามมติเดิมด้วยคะแนนเอกฉันท์ แล้วให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป ซึ่งการแก้ไขกระบวนการในการสรรหาดังกล่าวนี้อาจทำให้เกิดความโปร่งใสในกระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมากยิ่งขึ้น ไม่มีการกำหนดตัวบุคคล รวมทั้งวิ่งเต้นเพื่อให้ได้รับการคัดเลือกดังที่เคยเกิดปัญหามาแล้วในอดีต

๓. ปัญหาเกี่ยวกับพรรคการเมือง

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองนี้ ผมมีความเห็นว่าในอดีตที่ผ่านมามีปัญหาในทางปฏิบัติมาก ดังนั้น รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ รวมทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงได้มีความพยายามที่จะหาทางแก้ไขปัญหาเหล่านั้น โดยมีการกำหนดหลักการใหม่ ๆ ที่สำคัญ ๆ ขึ้นดังนี้

๓.๑ การทำให้นิยามคำว่า "พรรคการเมือง" มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เนื่องจากปัญหาความไม่ชัดเจนของนิยามความหมายของคำว่า "พรรคการเมือง" ทำให้เกิดปัญหาว่าการเป็นพรรคการเมืองนั้น

จะต้องมีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอะไรบ้าง ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ นั้น ได้บัญญัตินิยามคำว่า "พรรคการเมือง" หมายความว่า พรรคการเมืองที่คณะบุคคลร่วมกันจัดตั้ง โดยได้รับการจัดตั้งการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้" และเมื่อมีการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วก็ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองไปเรื่อย ๆ โดยจะส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้ และก็จะได้รับการสนับสนุนโดยรัฐจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไปเรื่อย ๆ แต่จำนวนเงินที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนจากกองทุนดังกล่าวอาจจะได้ในจำนวนมากหรือน้อยไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น ๆ ว่าได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนเท่าใด

ซึ่งปัญหาที่ผ่านมาปรากฏว่ามีพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองแต่ไม่ส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วก็จะได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า

"**พรรคการเมือง**" โดยบัญญัตินิยามคำว่า "**พรรคการเมือง**" หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองโดยได้รับการจัดแจ้งการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งที่จะส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอื่นอย่างต่อเนื่อง"

และนอกจากนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวนี้ในหมวด ๔ การสิ้นสภาพ การเลิก และการยุบพรรคการเมือง ส่วนที่ ๑ การสิ้นสภาพพรรคการเมือง มาตรา ๙๒ ได้บัญญัติว่า "**พรรคการเมืองย่อมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองด้วยเหตุที่ไม่ส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไป ๒ ครั้งติดต่อกัน หรือเป็นเวลา ๘ ปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน**"

ดังนั้น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ฉบับนี้ เมื่อมีการจัดตั้งพรรคการเมืองใดขึ้นมาแล้วจะต้องมีการส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย เพราะถ้าหากไม่มีการส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งแล้วจะ

เป็นเหตุแห่งการสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามบทบัญญัติดังกล่าวได้ ซึ่งในประเด็นนี้ ผมมีความเห็นว่าเป็นการแก้ไขปัญหาความไม่ชัดเจนของนิยามคำว่า "**พรรคการเมือง**" ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและเป็นการแก้ไขปัญหาหรือตอบคำถามที่ว่าพรรคการเมืองนั้นจะต้องมีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในเรื่องใดบ้าง เป็นต้น

๓.๒ การทำให้พรรคการเมืองมีความเป็นสถาบันทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดหลักการไว้หลายประการที่มีความพยายามทำให้พรรคการเมืองมีความเป็นสถาบันมากขึ้น เช่น การให้ความสำคัญกับการประชุมหรือการตัดสินใจของสาขาพรรคการเมือง การเปิดโอกาสให้สาขาพรรคการเมืองเป็นผู้พิจารณากลับกรองว่าจะส่งผู้ใดเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบสัดส่วน การเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคการเมืองมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองออกจากตำแหน่งได้ หรือแม้แต่การกำหนดให้การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจะต้องแสดงความจำนงด้วยตนเองและสามารถเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้เพียงพรรคการเมืองเดียวเท่านั้น

ผมมีความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงหรือการกำหนดหลักการดังกล่าวนี้ทำให้เห็นเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีความชัดเจนว่ามีความประสงค์ต้องการที่จะทำให้พรรคการเมืองมีความเป็นสถาบันทางการเมืองมากขึ้น

ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

ถ้าการกระทำของบุคคลตามวรรคหนึ่ง ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยหรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดย

เป็นความพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่าการทุจริตในการเลือกตั้งนั้นเป็นความรับผิดชอบของพรรคการเมืองด้วย ตรงนี้จะสะท้อนให้เห็นว่าพรรคการเมืองต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น มีความพิถีพิถันมากขึ้นในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งและควบคุมดูแลการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

๓.๓ เพิ่มความรับผิดชอบของพรรคการเมืองต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง
รัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ บัญญัติว่า

"มาตรา ๒๓๗ ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการ

สุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ตามมาตรา ๖๘ และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง"

บทบัญญัติดังกล่าวนี้ ผมมีความเห็นว่า เป็นความพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่าการทุจริตในการเลือกตั้งนั้นเป็นความรับผิดชอบของพรรคการเมืองด้วย ตรงนี้จะสะท้อนให้เห็นว่าพรรคการเมืองต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น มีความพิถีพิถันมากขึ้นในการคัดเลือก

ผู้สมัครรับเลือกตั้งและควบคุมดูแลการหาเสียง
ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

จุดที่มีการเปลี่ยนแปลงในพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรค
การเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ อีกประเด็นหนึ่งก็คือ
เรื่องระบบการสนับสนุนทางการเงินและการ
ใช้จ่ายเงินของพรรคการเมือง ซึ่งประเด็นนี้
ผมคิดว่า มีการกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติม
มากขึ้นอันจะทำให้พรรคการเมืองแต่ละพรรค
มีการเปิดเผยในเรื่องของทรัพย์สิน รายได้ การ
ใช้จ่าย รวมทั้งที่มาของเงินสนับสนุนมาก
ยิ่งขึ้นด้วย

โดยสรุปแล้วในทัศนะของผมมี
ความเห็นว่าการพิจารณาการร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเฉพาะที่
จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีการเลือกตั้ง
จำนวน ๓ ฉบับนี้ มีแนวทางในการพิจารณา
ยกร่างรวม ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง คือ การปรับปรุงหรือ
แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญดังกล่าวให้เป็นไปตามบทบัญญัติ
หรือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

แนวทางที่สอง คือ การปรับปรุงหรือ
แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เคย
เกิดขึ้นมาแล้วในอดีต

แนวทางที่สาม คือ การเพิ่มเติมหลักการ
ใหม่ ๆ เช่น การควบคุมดูแลในเรื่องเกี่ยวกับ
การบริจาคแก่พรรคการเมือง ซึ่งนอกจากจะห้าม
มิให้หัวหน้าพรรค กรรมการบริหารพรรค
การเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง หรือ
สมาชิกผู้ใด รับเงิน ทรัพย์สิน หรือที่เป็นการ
บริจาคโดยไม่ปรากฏชื่อผู้บริจาคและสามารถ
ตรวจสอบได้ หรือที่บริจาคให้ตนเป็นส่วนตัว
แล้ว ยังห้ามมิให้รับ "**ประโยชน์อื่นใดอันอาจ
คำนวณเป็นเงินได้**" ที่เป็นการบริจาคโดยไม่
ปรากฏชื่อผู้บริจาคและสามารถตรวจสอบได้
ด้วย หรือการเพิ่มเติมหลักการเกี่ยวกับ "**การ
คำนวณค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการ
หาเสียงเลือกตั้ง**" โดยกำหนดการใช้จ่ายใน
การเลือกตั้งและวิธีการหาเสียงเลือกตั้งทำให้
มีผลใช้บังคับในระยะเวลาดังต่อไปนี้

๑) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งทั่วไป
อันเนื่องมาจากการครบอายุของสภาผู้แทน
ราษฎรให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่ ๙๐ วันก่อนวัน
ครบอายุจนถึงวันเลือกตั้ง

๒) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งอันเนื่อง
มาจากเหตุอื่นนอกจาก ๑) ให้มีผลใช้บังคับ
ตั้งแต่วันที่ให้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้
มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึง
วันเลือกตั้ง เป็นต้น

จุดนิตินี้ : บทสรุปส่งท้าย และข้อเสนอแนะเพื่อเชิญชวนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายอันประกอบด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการร่วมรณรงค์ เพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก ซึ่งจะมีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ นี้ รวมทั้งการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรก ในอนาคตอันใกล้นี้ ให้เป็นไปตามหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

รศ.วุฒิสาร : โดยที่รัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ ฉบับนี้ มีเจตนารมณ์สำคัญที่ต้องการให้มีการปฏิรูปการเมืองอย่างแท้จริง เช่น การปรับปรุงระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีที่มาจากเขตเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ใหญ่ขึ้น เพื่อให้คนดีมีความรู้ความสามารถที่จะแข่งขันกับคนที่ใช้เงินได้ ปรับปรุงระบบหรือประเภทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเป็นระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนที่มีการแบ่งเป็นกลุ่มจังหวัดออกเป็น ๘ กลุ่มจังหวัด และยกเลิกเกณฑ์ขั้นต่ำร้อยละ ๕ ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อให้

พรรคการเมืองขนาดเล็กมีที่นั่งในสภาเพื่อให้เกิดความหลากหลายในความคิดเห็นทางการเมืองอันจะเป็นการเสริมสร้างให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น มีการตรากฎหมายที่ดี มีความทันสมัย

ทั้งนี้ หลักการสำคัญของการปฏิรูปการเมืองในระบบรัฐสภาก็คือ บทบาทของฝ่ายนิติบัญญัติจะต้องสามารถทำหน้าที่ในด้านนิติบัญญัติได้อย่างแท้จริง มีการริเริ่มหรือเสนอกฎหมายของตนเอง มิใช่มีหน้าที่เพียงเสนอร่างกฎหมายประกบกับร่างกฎหมายของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลเท่านั้น

ผมมีความเห็นว่านักการเมืองหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้อุปถัมภ์ประชาชนมาทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติอย่างแท้จริง

ในส่วนของพรรคการเมืองนั้น ผมอยากเห็นพรรคการเมืองเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง กล่าวคือ พรรคการเมืองนั้นไม่ใช่แค่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อชนะการเลือกตั้งเท่านั้น แต่พรรคการเมืองต้องทำหน้าที่ให้การศึกษากองการเมืองแก่ประชาชนและเป็นตัวอย่างในทางการเมืองให้แก่ประชาชน

นอกจากนี้ ประเด็นที่มีความสำคัญมากที่สุดในระดับล่าง ก็คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผมคิดว่าตราบดที่เราไม่สามารถทำให้

ประชาชนหลุดพ้นจากระบบการอุปถัมภ์ของนักการเมืองให้ได้แล้ว การเลือกตั้งไม่ว่ากี่ครั้งกี่หนก็คงจะได้แต่นักการเมืองหน้าเดิม ๆ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้ภาคประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผมคิดว่าเรื่องนี้มีความสำคัญมาก และหากไม่มีการแก้ไขแล้วการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยคงจะมีปัญหาโดยไม่มีที่สิ้นสุด

นอกจากนี้ โดยความเห็นส่วนตัวแล้ว ผมยังมีความเห็นว่า ระดับความสำเร็จในการเลือกตั้งนั้นมีหลายระดับ ซึ่งในที่นี้จะขอแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับที่ง่ายที่สุด คือ การจัดการเลือกตั้งที่มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งมากแต่มีจำนวนบัตรเสียน้อย ซึ่งหากทำได้ในระดับนี้แสดงว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งรู้จักการเลือกตั้งและสามารถใช้สิทธิในการเลือกตั้งเป็น

ระดับที่สอง คือ การเลือกตั้งนั้นทำให้ได้คนที่ดีมีความรู้ความสามารถโดยปลอดจากการซื้อสิทธิขายเสียง ซึ่งการที่จะประสบความสำเร็จในระดับนี้ได้ขึ้นอยู่กับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและมีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน

ว่าเขาเลือกผู้แทนของเขามาทำหน้าที่อะไร เนื่องจากในปัจจุบันประชาชนอาจไม่รู้เลยว่าเขาเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อมาทำหน้าที่อะไร

ระดับที่สาม เป็นระดับสูงสุด คือ หลังการเลือกตั้งแล้วประชาชนจะต้องไม่มีความแตกแยก เพราะปัจจุบันนี้ปรากฏว่ายิ่งเลือกตั้งยิ่งแบ่งเป็นฝักแบ่งเป็นฝ่ายหรือสังคมบ้านเมืองมีความแตกแยกมากกว่าในอดีตที่ผ่านมาเป็นการสร้างวัฒนธรรมการเมืองใหม่ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองตลอดเวลาไม่เฉพาะการเลือกตั้งเท่านั้น

ดังนั้น สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องทำในขณะนี้ คือ การพยายามสร้างภูมิทัศน์ทางการเมืองที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน โดยการพยายามทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างแท้จริง รวมทั้งการทำให้ประชาชนรู้จักการเคารพสิทธิของผู้อื่นในการคิดและการตัดสินใจในทางการเมือง ๐